NÚM. 46. BARCELONA 6 DE DECEMBRE DE 1879. ANY 1.er

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CARRÉ NOU DE S. FRANCESCH
núm. 27, pis 2.on
BARCELONA.

PERIÓDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.
FORA DE BARCELONA
cada trimestre
ESPANYA, 8 rals.
CUBA Y PUERTORICO, 16.
ESTRANGER, 18.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

COSAS DE LA SENMANA.

Barcelona suplica al rey de las ayguas que no 'n fassa tant tampoch...

Dilluns á la nit, Barcelona vá demostrar qu' era agrahida.

LA TÓMBOLA DEL ATENEO LLIURE.

—Si es servida, aquí tè lo que ha guanyat.
—Escolti, ¿que no me 'l podria cambiar ab un mocador de pita?

—Aquí té 'l sèu premi.
—Vet' aquí: si la mèva majordona hagues tret una sotana, vindria al pél.

—¿Que 's pensan que perque un home es de fora, no 'u coneix que en aquest sant n' hi falta un trós?

LA FESTA DEL AGRAHIMENT.

Barcelona, la primera ciutat d' Espanya, en industria, comers, arts, activitat y geni, havia de ser la primera també en demostrar l' agrahiment á la generosa República francesa, per l' afany ab que ha acudit á socorre nostras desgracias.

Lo salò de descans del Liceo presentava 'l vespre del dilluns un brillantíssim aspecte. Una numerosa concurrencia escullida, que representava tot lo que mès digne té Barcelona en arts, ciencias, lletras, política y demès rams de l' activitat, omplia l' indicat salò. La banda d' Artilleria tocava en lo vestibul escullidas sinfonias: la fatxada del teatro estava adornada, crusantse de per tot la bandera francesa ab l' espanyola.

La vetllada fou escullida. Confiada estigué als directors dels cinch diaris que secundaren lo projecte de la comissiò.

D. Manel Lassarte obrí la sessió improvisant un correcte discurs, plé d' ideas generosas y de frasses de carinyo dedicadas á la nació francesa.

Lo director de la *Correspondencia de Catalunya* llegí un traball pintant lo que déu lo progrès á la prempsa francesa.

D. Valentin Almirall, director del *Diari Catalá*, llegí una entussiasta apología de la rassa llatina, al devant de la qual marxa la nació francesa.

D. J. Roca y Roca, director de la *Gaceta de Catalunya*, una oda á Fransa, que no publiquem en l' *Esquella*, per las sévas transparencias políticas; pero que coneixerán dissapte los lectors de la *Campana de Gracia*.

D. Eussebi Corominas, en representació de la *Publicitat*, llegí un bèn escrit estudi sobre Garnier Pagès, honrosa figura de la democracia francesa.

Lo cónsul francés, que presidia l' acte, llegí un correcte discurs escrit en espanyol, plé de pensaments afectuosos dirigits á Espanya y principalment á Catalunya y á Barcelona. Molts cops lo digne Sr. Tallien de Cabarrús fèu palpitar lo nostre cor, al véure que no sols la Fransa es una nació generosa y magnánima, sino que té per nosaltres lo seu digne representant en aquesta ciutat una consideració que no mereixém certament; pero que demostra lo carinyo que 'ns professa.

Finalment lo president de la comissiò iniciadora don Juan Tutau doná las gracias, improvisant un notable discurs, en lo qual associà al obsequi que á Fransa 's tributava, las demès nacions que tant han fet per Espanya, acabant ab un «Visca la fraternitat dels pobles.»

Entremitj se llegí un telégrama de felicitació de M. Lesseps, l' autor del Canal de Suez, que havent sigut cónsul de Barcelona, encara 's recorda de nosaltres; y 'l mensatje que al president de la República francesa dirigí la comissiò iniciadora.

Aixis acabá la festa literaria.

* * *

La festa popular se celebrá davant de la casa número 92 del Passeig de Gracia, en la qual resideix lo cónsul.

Allá entre una apinyada concurrencia á la qual los rigors del fret y l' humitat de que la terra estava impregnada no l' hi refredavan l' entussiasme, 's doná una brillant serenata per l' orquesta del Liceo y las societats corals *Euterpe* de Barcelona y *Porvenir* de Sans.

Los balcons del consulat estavan iluminats ab brillantés: en lo centre hi lluhia un grupo de metxeros ab l' inscripció *Vivan España y Francia unidas.*

Després de tocarse algunas de las mès inspiradas produccions de Clavé, entre ellas la «*La Gratitut*», y las sinfonias del *Guillermo* y de la *Muta*, lo Sr. Cónsul aparesqué á la balconada y la multitut lo rebé ab crits d' entussiasme y grans aplausos. A sos viscas á Espanya y Fransa unidas, contestá tothom ab viscas á la República francesa.

Moments eran aquells de solemne entussiasme, viu resplandor de la generositat de un poble y de l' agrahiment de un altre.

* * *

Las habitacions de la casa del Sr. Cónsul estavan plenas de una concurrencia brillant. Hermosas damas, vários cónsuls, moltas personas de distinció, un número respectable de francesos, los directors dels periódichs y 'ls individuos de la comissiò que havia organisat la festa las ocupavan; y 'l cónsul y sa simpática familia feren los honors de la casa ab una delicadesa encantadora.

Terminada la serenata, un magnifich y variat bufet probá l' esplendidés del Sr. Cónsul, y doná ocasiò á que las copas s' unissen y á que 's fessin nous vots per la prosperitat de Fransa y d' Espanya amigas sempre.

Aixis terminá la festa.

* * *

Mentrestant s' havia acabat la serenata.

Per un accident involuntari l' orquesta no pogué tocar la *Marsellesa* qu' es l' himne nacional de Fransa. A la tarde no varen trobarse 'ls papers... ¡Fá tant temps que no 's toca!..

Lo públich la demanava, y 'ls músichs no la sabian. Llavors un petit grupo comensá á entonarla. A las primeras véus se n' hi uniren d' altres, y aviat una massa imponent y un coro robust executaren l' últim número del programa.

Corregué la vèu de que l' Arcalde havia privat la *Marsellesa*. Lo rumor era inexacte. Ni l' havia privada, ni podia privarla: la *Marsellesa* es l' himne nacional de una nació amiga. Pero..... ¿qui 'ls ho fá entendre?...

Alguns se 'n van Passeig de Gracia avall, entonantla: la massa segueix: recorren la Rambla, lo Plá de la Boquería, lo carrer de Fernando, y la Plassa de Sant Jaume, davant de la Casa de la Ciutat engalanada aquell dia, ab motiu del casament del rey, se canta l' última estrofa, y la manifestació improvisada 's disolt pacificament.

* * *

L' endemá 'l *Brusi* vá sortir molt cremat, refunfunyant y dihent.....

Ni puch, ni dech repetirho lo que vá dí 'l *Brusi*.

Si 's fiqués al llit dejorn, no tindria aquets disgustos.

P. DEL O.

LOS INGLESOS.

Ja saben que 'ls inglesos, serios com tots los inglesos del mon, inclús los sabaters y 'ls sastres que no poden cobrar un compte, son ademès molt originals, y algunas vegadas estrambotichs y tot.

Fora de casa se 'ls coneix sempre. Apenas may riuhen: van molt estirats, molt encarcarats, duhen lentes, no parlan ab ningú, y tot ho observan.

Anant en lo carril es allá hont hi há que veure'ls.

Un s' estava un dia ab las mans plegadas, y ab lo dit gros de la dreta donant voltas al dit gros de l' esquerra. Ja havian passat tres, quatre, cinch horas de viatje, y sempre 'l mateix, sempre donant voltas ab lo dit gros de la dreta al dit gros de l' esquerra.

Un company va dirli:—¿No sabeu fer res mès que aixó?

Y l' inglés sense inmutarse respongué:—No, també sè fer aixó altre.

Y cambiant lo moviment dels dits, ab lo gros de l' esquerra doná voltas al gros de la dreta.

* * *

Se diu que 'ls inglesos son mol calculistas.

En proba de que 'u son, se conta la següent anécdota.

A un inglés se l' hi estaba cremant la casa quan van anarli á donar la noticia, trobantse al club.

Sense tornar resposta, ni inmutarse, va treure 's una cartera de la butxaca, va obrirla y ab un llápis va posarse á escriure números, á tirar sumas y á treure calculs.

—Miréu que la casa se 'us crema.

—Que 's cremi, respongué l' inglés....

—¿Es possible?

—Si: ja 'u tinch contat: la companyia de bomberos, lo transport de l' aygua, y 'ls danys suferts me costarian tant: la casa val quant: luego si apagaba 'l foch encare hi perderia.

* * *

Y sobre foch é inglesos, aquí 'n va un' altra.

S' estaba un fill de las Islas británicas segut al café y plé d' esplin.

Tot de un plegat s' adona d' alguna cosa, y picant de mans crida al mosso.

—¿Sabria dirme com se diu aquell senyor que fuma aquí á la taula del davant?

—No senyor; pero ho preguntarè al amo ó als altres mossos.

Al cap de mitj quart hi tornava y l' hi deya:

—Se diu Mister Jhon Stirling.

Llavors l' inglés s' alsá, y dirigintse al aludit, l' hi digué.

—Perdonéu Mister Jhon Stirling: á un quant que 'us ha caigut una guspira de la pipa y 'us estéu socarrimant la levita.

* * *

En un periódich inglés vaig llegirhi la següent llegenda qu' es inglesa de pura rassa.

Un milord viatjava en companyia de un sèu criat: arriban á un poble y s' hospedan á la fonda.

En aquell poble hi havia una costum molt original.

Quan se moria algú, sobre 'l sepulcre hi posavan una lápida expressant no sols lo nom y circunstancias del difunt, si no 'l metje que 'l visitá durant la sèva última malaltia.

Lo milord vá sentirse indisposat. Lo mal anava empitjorant y cridá al criat y l' hi digué:

—Jhon! Arribat fins al cementiri: consulta totas las lápidas, senyala las vegadas que está citat lo nom de cada metje y vinam'ho á dir.

La cosa 's féu al péu de la lletra.

Tal hi havia enviat xexanta tres difunts, tal altre cinquanta, alguns quaranta cinch ó trenta, ningú baixava d' aquest número ménos un. Aquest n' hi tenia no mès que quatre.

Lo milord digué:—Vésme á buscar aquest.

Lo metje hi comparegué solicit y molt amable.

—Vos hi enviat á buscar digué 'l malalt, perque tinch noticias molt bonas y seguras de vostre talent.

Lo metje respongué:

—L' hi dono un miliò de gracias per aquesta benevolencia, tant mès digna de ser agrahida, quan no fá mès que dos dias que visito en aquest poble.

Lo milord se quedá petrificat. Ab dos dias ja n' havia mort quatre.

Aixó proba que no sempre 'ls cálculs estadistichs son bèn fets.

* * *

Rasgo final:

Quan passa una senyora montada á caball, si un espanyol y un inglés la veuhen, tots dos s' aturan á contemplarla.

L' espanyol, fixantse ab la senyora, diu:—¡Qu' es caya!

L' inglés fixantse ab lo caball, exclama:—¡Quina bona estampa!..

P. K.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

Lo Liceo, quan hi havia en Vallesi era una troca. A lo millor de capdellarla, 'l fil l' hi vá ensatar los dits, vá deixarla; vá recullirla la Junta: vá cridar á tots quatre vents qui volia encarregarse'n y la troca vá embullarse de tal modo, que ja no hi há qui la desenredi.

Algú ha proposat fer servir las estisoras y tallar pèl dret. ¡Tot es en vá!

La qüestió de trobar un empressari pèl Liceo, ja 'ls ho vaig dir en lo número passat, es una qüestió tant árdua com la de Orient: un problema tan dificil com lo moviment contínuo, la direcció dels globos y la quadratura del circul.

Per are ab tants suicidas que apelan á la pistola ó á la corda, ó á tirarse daltabaix del terrat, á ningú se l' hi ha ocorregut anarse'n del mon prenent l' empresa del Liceo. Quan surti un suicida de bon humor per enfilarlas per aquest costat, lo Liceo tornará á obrir las portas.

E si non, non.

Y á propósit del Liceo, sembla qu' en lo vuit que vá obrir lo pobre Vallesi, s' hi ha enfonsat la Junta de propietaris.

Y are busquin un tenor y una tiple per cantarli 'l *Miserere* del Trovador.

* * *

Al Principal continua en Zamora demostrant que si no se ganó Zamora en una hora, hi ha galans joves que per anys que posin, may tindrán la categoria de primers galans.

Fins are no hi vist en aquell teatro hont encare sembla que hi ressonin los aplausos tributats á la companyia italiana, un d' aquells rasgos, que fán dir «¡Bè, noy!»

Res mès que mitjanias y una escola encarcarada. Aixó si, molt bellugar los ulls y molt menjarse á crema-dent las sílabas de las paraulas. ¡Ay Sr. Zamora 'm fá una pena quan veig que té aquella gana!.. Si no fós precis que en lo dir de un actor la primera condició es la naturalitat, jo l' hi encomanaria que s' acostumés á parlar seguint lo compás, com los músichs y cantants!.

* * *

Al Circo la companyia de Zarzuela fá esforsos: crida al públich y 'l públich fá 'l sòrt.

Per are la Cifuentes se 'n dú la palma. Després de l' Avila ha vingut la Uzal. La companyia ha millorat bastant, perque encare que la nova tiple es desigual com l' empedrat de molts carrers de Barcelona, en alguns trossos está molt conforme y corra bè.

Dias endarrera en lo drama lirich «*El anillo de hierro*» vá estrenarse un salò pintat per en Nolla. Produheix molt bon efecte y vá ser justament aplaudit.

* * *

Al Circo eqüestre ha comensat á treballarhi una companyia de noys florentins y de xinos.

Lo fret apreta, y tal vegada 'ls empressaris, *ab lo calor del entussiasme*, no se 'n han adonat; pero 'l públich diu:—Si 'ls han dit que Barcelona resisteix la temperatura d' hivern dintre de un teatro d' istiu, los han enganyat com uns xinos.

Al *Espanyol* la *Guerra d' Africa* l' hi fá guanyar á l' empresa moltas victorias, y fins confia que al últim, de aquesta guerra 'n treurá una subvenció que equivalgui relativament á la que vá cobrar Espanya del moro.

Y als que anyoran al general Prim, y que creuhen qu' ell sol pot fer anar bè l' Espanya, que vagin á buscar á n' en Tutau, y veurán un Prim enter y verdader. Ell si no á l' Espanya, salva al teatro Espanyol.

* * *

A Romea s' ha estrenat un drama «*Lo que vale el talento*» á benefici del veterano Sr. Parreño. Un altre dia 'n parlarém, que avuy tinch altre feyna.

Pero avants de cumplirla, dech anunciarlos que 'l diumenje á la nit y 'l dilluns á la tarde, en aquell teatro 's posará «*El cuchillo de plata*», drama estrenat ab gran éxit al Espanyol. Aixó vol dir, que 'ls recomano l' assistencia.

Y fet aquest anunci, anèm á la feyna:

***

La senmana passada, vaig ocuparme de la joguina «*Als péus de vosté*» en los seguents termes:

«La pessa «*Als péus de vosté*» tot y estant tenyida de catalá, 's vèu que ha sigut fabricada á Fransa. Si no es aixis, que no 'u sabèm de cert, consti que 'l sèu autor tramaria bè 'l *vaudeville*. Pero sempre hauria de cuidar una mica mès lo llenguatje aixut y vulgar.»

«L' obra no obstant entretè y fá riure.»

Això vaig dir, ni mès ni menos.

Lo senyor Palá, autor de la pessa, en vista de aquest judici 'm surt ab la seguent carta, quál lectura 'ls recomano:

«Molt Sr. mèu: ab admiració he llegit lo *suelto* de «*La esquella de la Torratxa*», de sa digna direcció en lo qual s' ocupa de la joguina cómica estrenada lo dijous de la sentmana passada en lo Teatro Romea ab lo titol de «*Als péus de vosté*», original del abaix firmat.

»Y, dich que l' he llegit ab admiració, perqué, quan tota la prempsa de Barcelona s' ha ocupat de la mèva producció en termes *massa* favorables per mi, sols vosté s' ha permes criticarla precissament en lo que á mon entendrer podia estar mès injust.

»La suposició gratuita de que sia traducció ó arreglo del estranjer, m' hauria ofés perque, habent permés qu' en los cartells se la nomenés original, jo apareixeria un verdader plagiari, indigne de tota consideració; ¿quan mès no 'ha de ofendre'm que vosté diga qu' «*es veu que ha sigut fabricada á Fransa*». Encare que després diga vosté «*no ho sabèm del cert*», no destruheix la mala impressió de las afirmacions anteriors.

»En resumen: declaro que jo la considero original, si es que res original cápiga ferse en lo Teatro; consti que no he anat á *robar* al teatro estranjer ni una escena de la mèva joguina, ni 'l pensament d' ella; y consti finalment que sols lo periódich de sa direcció ha parlat malament de la producció mèva, y que sols ell trova lo llenguatge vulgar y aixut; conducta tant mès estranya, quan dintre 'l catalanisme es ahont deuria haberhi major unió y menors exigencias.

»No esperava, en vritat de «*L' esquella*» aquest judici.

»Prego á vosté se servesca declarar en lo número próxim que la mèva joguina «*Als péus de vosté*» es original, ó en altre cas citar sa procedencia; pues tirar la pedra y amagar la má no 'm sembla un sistema acceptable; y no 'm satisfá, perque, 'ls sèus llegidors de lo que son periódich diu, se 'n pendrán lo que vulguin, pero may lo just y equitatiu fins y á tant que vosté rectifiqui.

»Ab aquesta ocasió, sòch de vosté servidor y amich, q. b. s. m.—MIQUEL PALÁ.

»Barcelona, Novembre, 28.—79.»

***

Aném per parts:

En primer lloch, lo Sr. Palá, podia estolviarse 'l fer com en Zola, que ha tret la moda de contestar als critichs que fan lo judici de las sèvas novelas. Desde 'l moment que deyam «no 'u sabèm del cert» quedava destruida l' afirmació anterior: desde 'l moment que reconeixiam que l' autor de la pessa «*Als péus de vosté*» tramaria bè 'l *vaudeville*, l' hi feyam un favor, perque l' hi reconeixém ingeni suficient per combinar una acció lleugera.

Per lo tant bastava que 'l Sr. Palá 's limités á desvaneixe 'l dupte, dihent: «Es mèu, es tot mèu: no hi copiat res», perque nosaltres lo creguessem baix la fé de sa paraula honrada, dónantli complerta satisfacció.

Pero 'l Sr. Palá no 'n tè prou ab això. Regoneix per una part que 'ls judicis de tota la prempsa de Barcelona han sigut *massa* favorables per ell; y 's lamenta de que nosaltres *nos haguém permés* criticarli l' obra, quan dintre del catalanisme es ahont deuria haverhi major unió y menos exigencias.

Per mor' de Dèu Sr. Palá: no siga d' aquesta manera. Si nosaltres l'hi varem dir que 'l llenguatje era aixut y vulgar, vá ser senzillament perque vulgar y aixut vá semblarnos. No basta que 'ls personatjes de un' obra 's moguin; las condicions literarias del llenguatje son essencials y no están renyidas ab la naturalitat. Y nosaltres voldriam tenir un exemplar de la sèva obra, tal com varem sentirla, per ferli veure que no sense fonament varem dirli lo que varem dirli.

Es mès: fins nos creyam ferli un favor, perque vosté que ha demostrat ingeni per tramar, que tè facilitat escénica, si cuidava una mica 'l llenguatje, si s' hi esmerava una mica mès, d' altre manera lluhiria.

Alló de que 'ls catalans nos ho hèm de dissimular tot, permetim que l' hi recordi, que 'ls bons catalans *parlém clá y catalá*, no per ofendre, á lo ménos nosaltres. Are si 's pensava que l' «*Esquella*» faria com aquell periódich que després de rebaixar lo magnifich drama «*Pau Claris*» vá posarli «*Als péus de vosté*» fins als núvols, vá equivocarse Sr. Palá. Aquest periódich no l' hi vol bè, y nosaltres l' apreciém prou, per no posarlo en ridícul d' aquest modo.

Per xó, aixis com reconeixém que está molt bè que vosté declari que l' obra es original, per mès que tinga com tè 'l corte que domina en lo *vaudeville* francés, creyém que al enviarnos la segona part de la carta vá equivocar la direcció. Los cárrechs que fá á l' «*Esquella*», eran mès propis si 'ls hagues dirigit al «*Diluvio.*»

Y are Sr. Palá, dispensi, y ja 'u sab: *als péus de vosté*, per lo que vulga manarnos; pero sobre tot, quan fassi un altre obra, puleixi 'l llenguatje y no se 'n penedirá.

N. N. N.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS DE HOMES CÉLEBRES.

Anys endarrera 's passejava per Barcelona un escriptor de merit: en Guillém Forteza.

Era un esperit mordás á tot serho, y morí fet un desgraciat á Mallorca, la sèva patria.

A Madrit cridá molt y molt justament la atenció, tant pèl sèu talent, com per lo sèu carácter, y sobre tot per las sèvas sortidas.

Parlava un dia ab un gran d' Espanya y 'l tractava de vosté á secas. Aquest va observarli la sèva calitat, recordantli que tenia 'l tractament d' Escelencia.

Llavors, despres de donarli Escelencias á tort y á dret, lo gran d' Espanya l' hi contestá tractantlo de vosté.

—S. E. se equivoca, l' hi digué en Forteza: yo soy pequeño de España y tengo el *tratamiento de tu*.

En temps de la restauració, á Fransa va sortir una galería biográfica de personatjes contemporáneos, plena de parcialitat. Molt homes eminents eran tractats ab duresa; pero van cambiar las circunstancias políticas y 'ls companys dels mal tractats, eran judicats ab molta consideració.

M. Royer Collard va ser un d' ells, y solia dir:

—Hi tingut molta sort. Com que 'l diccionari 's fá per ordre alfabétich, si en lloch de dirme Royer Collart, arribo á dirme Collart Royer, estava fresch!

Lo célebre abat Prevot vá ser anomenat limosner del princep de Conti.

—Senyor abat, va dirli 'l princep: siguéu enhorabona 'l mèu limosner; pero entenguéu que jo no vaig may á missa.

—Senyor princep, va dir l' abat: y jo no 'n dich may.

Un general alemany tant presumit com tonto, deya un dia á M. Schwerin, ab to molt expressiu de confiansa:

—Jo voldria fer una campanya ab vos, perque 'm sembla que 'ns entendriam molt bè.

Schwerin va respondreli ab molta fredor:

—Seria fácil, perque 'us donaria las órdres ab tanta claretat, que conto que las entendriau totas.

Lluis XIV de Fransa va casar á una dona jove, que havia sigut objecte dels sèus capritxos, ab Roquelaure, al qual aquest matrimoni va valerli 'l titol de duch.

Quatre ó cinch mesos després, la esposa de Roquelaure va desocupar una filla.

—«Benvinguda siga, senyoreta, va dir lo marit: com hi ha mon no l' esperava tant prompte.»

Lo mateix Lluis XIV ensenyava un dia uns versos que havia compost al gran poeta Boileau, y l' hi demanava parer.

—Senyor, va respondre Boileau: això demostra que per vostra magestat no hi ha res impossible. S' ha proposat fer versos dolents y ho ha lograt.

Lo poeta francés Malherbe estava un dia convidat á dinar á casa del arquebisbe de Orleans.

Al alsarse de taula, van entrar á una sala y 'l poeta va dormirse. Lo prelat va despertarlo, convidantlo á anar á sentir un sermó.

—Dispenséume, va respondre Malherbe: sense necessitat de sertir sermons, conech que dormiré com un patriarca.

Fernando VII poch avants de morir, deya:

—L' Espanya es com una ampolla de cervesa: jo soch lo tap. Lo dia que 'l tap salti, se 'n anirá tota.

En Valero, actor tant eminent com dotat de un geni irascible, va sentir molts enrahonaments entre bastidors, mentres ell era á l' escena.

Lo qui habia turbat lo silenci era un geperut encarregat de tirar telò, y en Valero va dir:

—Al primer que torno á sentir, jo 'l farè *anar dret*.

—Tant de bò que m' hi fès anar á mi, va exclamar lo geperut.

Y l' eminent Valero, al sentir la sortida, fou una de las pocas vegadas que va riure.

UN NEN.

PERA L' ALBUM DE LA SRA. D.ª C. A. DE PUIG.

I.

Mirava un dia la sèva nena
jugant alegre ben aprop mèu,
mentres la fresca brisa nocturna
rissava 'ls bucles dels sèus cabells;
y al contemplarla tant aixerida,
alsant ma vista cap á vosté,
baixet vaig dirme:—«¡Si tú tinguessis
com ella un nen!

¡Si tú 't vegessis sobre la falda
una criatura d' ullets de cel,
tant bufoneta com es aquesta,
que ab sas manetas t' acariciés,
que 't digues *¡papa!* besant tos llabis
ab sa boqueta dolsa con mel,
y 't dés miradas rihent com riuhen
los angelets!

¡Oh! ¡Quantas horas hi passarias
sentat á vora del bressolet,
cantant rondallas per adormirlo,
besant cent voltas son front de neu,
mentres sa mare, viva y feynera,
d' un cantó al altre llesta corrés,
posant en órdre la nestra casa,
lo nostre cel!

Tot aquest cúmul d' ideas vagas
vá condensarse 'm dins lo cervell:
tot aquell vespre volant passáre
recorts é imatjes pe 'l davant mèu.
Y al despedirnos, quan me donava
sa ma d' amiga, mon pensament
encare 'm deya:—«¡Si tú tinguessis
com ella un nen!»—

II.

Avuy estantme jo en ma finestra,
mirant la lluna que al davant mèu,
roja brillava com casta verje
que puja al talem per cop primer,
hi vist un quadro de dol y pena,
orlat de negre, tenyit de fel,
que ha fet conmoure 'm totas las fibras
del sentiment.....

Dins d' una sala, regant ab llágrimas
la groga cara d' un angelet,
anonadada, morta d' angúnia
la pobra mare pregava á Dèu.
Son fill finava; l' alé moría
que avans movía son débil ser;
la mort segava la poncelleta
del vert roser.

Jo fins sentia las bategadas
que 'l cor donava del pobre nen;
fins me semblava veure fugirli
l' ánima sèva volant al cel,
y á la llum ténue d' una bombeta
que iluminaba lo bressolet,
veya dos bocas besant, juntarse
dihentse: ¡Adèu!

La pobre mare se retorsava
tocant la cara del sèu fillet;
lo nen moría; ja la mort fiera
llesta estenía son negre vel..
De sopte un xiscle m' ha glassat l' ánima,
la trista dona boja, sens seny
fredá rodava sobre 'l cadávre
d' un angelet

Tancant ab febra ma finestreta,
m' hi deixat caure sobre 'l llit fret,
mentres pensava clohent ma vista:
—«¡Si aquest que 's mora fós un fill tèu!
¡Si tú 't tinguessis y se 't moría!
¡Si tú 't vegessis sense fillet..!
Oh! ¡no! M' estimo mès no tenirlo:
¡no vull cap nen!»

C. GUMÁ.

ESQUELLOTS.

La tómbola del Ateneo lliure vá deixar assombrats als sèus autors mateixos.

Ab pocas horas—desde las 11 del demati á las 9 del vespre—ván vendre's tots los números, realisantse un ingrés de 16 mil pessetas, vuit mil pèls obrers sense feyna y vuit mil pèls inundats de las provincias del Sudest.

Això proba que l' Ateneo gosa de moltas simpatías.

***

Detalls originals:

Lo director de la *Campana de Gracia* vá treure 'l busto de Lleò XIII. ¡Y encare dirán que la *Campana* es excomunicada!

A un cego l' hi ván tocar uns lentes.

Un noyet vá treure la dotzena de cuberts, regalo del Ajuntament.

Un capellá un gorro de senyora.

Pero lo mès original es lo duenyo de una créu de ferro. Aquesta créu estava colocada sobre un panteon: vá

cambiarla y la tenia á casa. Era una créu que l' hi feya nosa y volia desferse'n.

Vá, y la regala á la lotería de las senyoras. Pren alguns números, y lo primer que l' hi surt es la ditxosa créu.

Llavors l' entrega á la tómbola del Ateneo lliure. Prén també alguns números, y la ditxosa créu torna á sortirli.

Aquest senyor si que pot dir:—Ja tinch una créu bèn pesada!

De una sabatería de la Plassa de Palacio ván desapareixer mès de cent parells de botinas.

Los lladres... *volaverunt.*

Això demostra que 'ls nostres lladres ván mès bèn calsats que la nostra policía.

A Fransa 's publica un periódich religiòs com molts que veuhen la llum á Espanya. Está consagrat á propagar la devoció á Sant Joseph.

Aquest dia publicava lo següent comunicat:

«Senyor director, vos envio déu franchs en honor de Sant Joseph. Aixís cumpleixo la promesa que vaig fervos de remetre 'us déu franchs per cada un dels parents que 's morí avants de mí.»

Hi ha una religió que fá tornar sants als que la professan; pero n' hi ha un' altre que tè la virtut de ferlos tornar bobos y estúpits.

Lo fret apreta qu' es un gust.

Sense cigarro á la boca tothom fuma: sense tenir fulla lo fret talla; sense tenir fábrica fabrica panellons; y sense ocupar un puesto eminent tothom tús, olvidant alló de ¿Quién me tose á mí?»

*
* *

Jo aquests dias no he sentit frasse mès felis que la de un estallador de llenya.

—Parlan del cok, del carbó de pedra, del gas. Jo per entrar en calor no conech res com la llenya.

Y era que ja feya dos ó tres horas qu' estellava y la suor l' hi anava cara avall.

Molta llum hi ha hagut aquests dias á la fatxada de cala Ciutat.

En cambi lo dimars devia celebrarse sessió y 'no vá haberni per ser dia de gala. De manera que á dintre hi havia molta fosca.

Are 's vá realisant alló que deya 'l Sr. Prats y Rodés:

—Nosaltres volém llum, molta llum...

Si, tenia rahò: molta llum... á la fatxada.

Jo no hi vist res mès brut que 'ls carrers de Barcelona durant aquests dias de pluja.

Y encare diuhen que l' aygua tot ho neteja!...

Sembla que 's prepara una corrida de toros pèl diumenje.

Per mès joch que dongan los toros; per mès que 'ls toreros treballin, en aquest temps, será una corrida—*molt freda!*

*
* *

Diuhen qu' en la corrida de toros del diumenje hi haurá *caballeros en plaza.*

Segons tinch entés aquests *caballeros* se reclutan á la Barceloneta.

A Mallorca vá desapareixe 'l vicari de la parroquia de un poble de fora.

Al mateix temps vá desapareixe una minyona molt maca.

Deixinme agafar la guitarra, y cantar á tall d' andalús:

«Niñas que desaparecen
y vicarios que se ván,
si en el camino se encuentran,
¡qué de cosas se dirán!

Las oficinas aquests dias del casament del rey varen fer festa.

Los negocis ván quedar atrassats, y per molts que tenen expedients y que sufreixen grans perjudicis per aquests retrassos, la festa vá ser completa.

En un periódich inglés vaig llegirhi aquest dia 'l següent original anunci:

«Un caballer donará 10 mil lliuras esterlinas á qui 'l fassi borni. Informarán en la Administració de aquest periódich.»

*
* *

Al dia següent publicava la següent noticia:

«Numerosas personas han acudit á la nostra redacció desitjosas de complaure al caballer que ha promés 10|mil lliuras esterlinas á la persona que 'l fès borni.

»Alguns volian emplear lo puny per lograrho: altres una llanseta; alguns altres en fi 'l punyo de un garrot.

»Las proposicions no han pogut ser admesas, perque cap d' ellas era capás de cumplir l' anunci.

»¿Y no saben perqué?

»Es molt senzill; perque 'l pobre anunciant es cego y aixís com n' hi ha que donarian un ull de la cara per 10 mil lliuras, ell donaria 10 mil lliuras per un ull de la cara.»

Un rasgo final arrencat del *Charivari*, periódich francés:

«A Paris s' agita la qüestió del divorci, promoguda per alguns diputats de l' Assamblea, y un capellá prén cartas en l' assumpto, fent conferencias sobre aquest tema.

Una dona de mon, llegeix l' anunci de una de aquestas conferencias, y diu:

—Un capellá ocupantse del divorci..... Es lo mateix que si jo m' ocupés de la castedat.

QUENTOS.

Un pare tenia un fill molt mal gastador. Aquest solia sempre anar ab cotxe de lloguer, sense recordarse de que á casa sèva tenia cotxe propi.

Y 'l pare deya:

—¡Sembla impossible! Lloga cotxes sense veure que 'ls nostres caballs s' están crusats de brassos á l' establo!

En una tertulia, una senyora que vol passar per jove sense serho, se dirigeix á un senyor, preguntantli:

—Bè, quina edat me faria vosté á mí?

—Vint anys, va respondre 'l senyor sense inmutarse.

—No: soch mès vella, digué la senyora veyent que se 'n burlavan. ¿Y vosté? preguntá dirigintse á un altre.

—Jo vintiquatre.

—Y vosté? va preguntar á un tercer.

—Jo opino com los dos: vint per un costat y vintiquatre per l' altre: total: quaranta quatre.

Un pintor feya l' amor á una nena molt guapa.

—Jo la vull retratar, deya ab molt entussiasme.

—Impossible: rasponia la nena: si acás haig de ser modelo, vull serho d' esposas....

—La vestiré de *D.ª Juana la Loca*, l' hi digué agafantli la má.

—Deixam, respongué la nena.

Y deixá escapar la má preciosa de la nena.

Un amich, que sense ser advertit, estava contemplant l' escena, exclamá:

—Es la primera obra d' art que surt de las sèvas mans.

A Fransa, hi ha 'l pare Jacinto, antich frare, que després de separarse del convent s' ha casat y pretent plantejar una nova religió, fent totas las ceremonias del culto en francés.

—¿Cóm voldrias casarte? preguntavan á un. ¿En llati ó en francés?

Resposta:

—En llati sempre hi ha una ventatje, que un hom no enten lo que l' hi diuhen.

En temps de crisis y de falta de feyna, lo propietari mès rich del poble, á fi de donar ocupació als treballadors en baga, va tractar de construir una gran paret per enmurallar la sèva propietat, fent al efecte un pregò prometent treball á tothom que 's presentés.

Y no van anarhi mès que cinch ó sis treballadors.

—¿Y 'ls altres? va preguntar. ¿Com dimontri no venen?

—Ay senyor: va respondreli un infelis: si tots los richs fossen com vosté y murallessin las terras, lo poble 's moriria de gana.

Un pagés va anar á casa 'l dentista á ferse arrencá un caixal. Despres de haberli arrencat preguntá:

—¿Quant val...?

—Vint rals, contestá lo dentista.

—Cá, barret: no mès n' hi daré déu! Com que no ha fet mès que la meitat de la feyna....

—¿Com s' enten? replicá 'l dentista, no 'us hi arrencat tot lo caixal?...

—Bè, si, contestá 'l pagés; pero vosté no ha notat que 'l caixal ja 'm sorollaba?....

Lo mateix pagés tractá després, de ferse posá un caixal postís, y habent preguntat al dentista lo que 'l hi costaria y veyent que era molt car digué:

—Bah bah, aixís com aixís també será postís, posim lo mateix que m' ha arrencat.

Un sargento ensenyaba de fer 'l exercici á un quinto molt sonso.

Lo primer dia que va usar la carrabina lo sargento l' hi digué *armas al hombro.*

A lo que tot parat contestá 'l quinto:

—«Dispense mi sargento que no tengo más que una arma.»

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

L' home que *primera* 's dona
y 's véu bè que no 'l mereix,
aquell home no coneix
que solsament es *segona.*
Prima tres es animal
que s' enfada molt aviat,
y s' ha vist que ho ha pagat
ab sa vida, algun *totat.*

NEF Y CLORO.

II.

Una noya *tres* doblada,
que despatxa en una *tot,*
vol que *hu dos* cada vegada
que la véu lo sèu xicot.

PAU SALA.

MUDANSA.

El qu' es *tot* y militar
es fácil qu' un *tot* li donguin,
si no hi ha *tot,* ó li fan
algun *tot* y d' ell se mori.

XIPOLL.

ENDEVINALLA.

Jo canto y ningú m' escolta;
vaig armat y ningú 'm tem;
tu 'm pegas y 'm mana un altre;
castellá lo mèu nom es.

BADÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7.—Una classe de roba.
1 7 2 7.—Lo que tenen las monedas.
1 2 3 4 7.—Una isla.
4 2 5 1 7.—Lo que s' embolica ab facilitat.
4 7 6 7.—Nom de dona.
2 7 4 7.—Un animal.

PAU CORNADÓ.

COMBINACIO NUMÉRICA.

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

Sustituir los pichs ab números que sumais vertical, horizontal y diagonalment donguin un resultat de 26.

FRA-DIÁVOLO.

TRENCA-CLOSCAS.

Sabadell, Laplana, Guisona, Altafulla, Nuria, Escornalbou.

Ab aquestas paraulas formar ab las primeras lletras lo nom d' un poble de Catalunya.

XARRAIRE.

GEROGLIFICH.

L I
Nadal Corpus
P R
G. III S o N
Cólera morbo Febre groga

GANXONET.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.ª—*Espartera.*
2. IDEM 2.ª—*Benet.*
3. MUDANSA.—*Betlla, Bitlla, Butlla.*
4. ANAGRAMA.—*Marit, mitra, ritma, mirat.*
5. CONVERSA.—*Ramona.*
6. TRIANGUL.—*Crema*
   rema
   ema
   ma
   a.
7. TRENCA-CLOSCAS.—*Calella.*
8. GEROGLIFICH.—*Qui no té mal de caps, se 'n busca.*

Barcelona: Imp. de Lluis Tasso, fill, Arch del Teatro, 21 y 23.